

Kádár János választott Titónak

● **Belgrád (MTI)**
Joszip Broz Tito pénteken délelőtti fogadta Marjal Jozsefet, hazánk belgrádi nagykövét, aki átadta a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság elnökének Kádár János választott Tito Közép-Kelettel kapcsolatos üzenetét.

Demirel hazautazott

Szovjet-török közlemény

● **Moszkva (TASZSZ)**
Pénteken Moszkvában közös közleményt adtak ki Süleyman Demirel török miniszterelnök moszkvai látogatásáról és a szovjet vezetővel folytatott tárgyalásairól.

A közös közlemény egyebek között hangsúlyozza: „A szovjet-török viszonyban nincsenek olyan kérdések, amelyek miatt összeütközésbe kerülhetnének a két ország alapvető érdekei. Ellenkezőleg, széles és kedvező lehetőség nyílik olyan tevékenységre, amely fejleszt a Szovjetunió és Törökország kapcsolatát, a két ország érdekeinek megfelelően.”

A tárgyaló felek sikrasszállnak az izraeli csapatok haladéktalan kivonása mellett. A vietnami helyzettel kapcsolatban a tárgyaló felek úgy vélik: „A vietnami népek biztosítani kell a teljes lehetőséget, hogy maga és szabadon dönthessen sorsáról, amint ezt az 1954-es genfi egyezmények is előírják.”

A Török Köztársaság miniszterelnöke, pénteken reggel visszautazott hazájába.

Gromiko visszarepült a Szovjetunióba

Három felszólalás az ENSZ-ben

● **New York (MTI)**
Andrej Gromiko szovjet külügyminiszter, az ENSZ-közgyűlés 22. ülésének munkájában résztvevő szovjet küldöttség vezetője csütörtökön este New Yorkból visszarepült a Szovjetunióba.

Az ENSZ-közgyűlés pénteken délelőtti — magyar idő szerint délutáni — ülése valamivel több mint két és fél óra hosszat tartott. A küldöttek három felszólalást — Mahmud Riad EAK külügyminiszter, a venezuelai külügyminiszter és az albán

ENSZ-küldött beszédét hallgatták meg.

● **Washington (TASZSZ)**
Mind a szovjet ENSZ-delegáció, mind pedig az Egyesült Államok külügyminisztériuma cáfolta azokat az amerikai sajtóban megjelent híreket, amelyek szerint a Szovjetunió és az USA ENSZ-küldöttei a közel-keleti fegyverszállások korlátozásáról tanácskoztak, sőt e kérdésben a két fél között megállapodás is született. A szövegük kijelentették: a héten folytatott szovjet-amerikai megbeszéléseken ez a kérdés nem szerepelt.

Kiesinger 30 soros válasza Willi Stoph levelére

● **Bonn (MTI)**
Kiesinger nyugatnémet kancellár pénteken választott Willi Stophnak, az NDK miniszterelnökének szeptember 18-án hozzá intézett levelére. Stoph levelében újabb javaslatot tett a német kérdés megoldására és a két német állam viszonyának rendezésére.

A bonni kancellár válasza — amit futár nyújtott át a demokratikus Berlinben — érdemben egyáltalán nem tér ki Stoph javaslataira, a felvetett kérdések egyikével sem foglalkozik. A válaszlévlé terjedelme nem haladja meg a 30 sort. A levél címe: „Willi Stoph úrnak, a minisztertanács elnökének — Berlin”.

A válasz lényege mind-

össze az, hogy Bonn hajlandó tárgyalni „az emberi kapcsolatok megjavításáról”, de ezt is csak az április 12-én felvetett és a kancellár június 13-i levelében körvonalazott nyugatnémet indítványok alapján.

Újabb tűzpárbaj

● **Tel Aviv (AFP)**
Az AFP izraeli forrásokra hivatkozva azt jelenti, hogy pénteken, helyi idő szerint 17 óra 40 perckor újabb incidens volt a Szezi-csatorna térségében. Izraeli 15 kilométernyire délre izraeli és egyiptomi katonák húszperces tűzpárbajt vívtak.

Ismét támadták Haiphongot

Saigonban letartóztatták Dzu ügyvédet

● **Hanoi (VNA)**
Az amerikai légiőrség gépei pénteken ismét támadták Haiphongot, a VDK legnagyobb kikötővárosát. A légelhárítás két amerikai repülőgépet megsemmisített.

● **Saigon (UPI)**
A saigoni rendőrség péntek reggel letartóztatta Truong Dinh Dzu ügyvédet, az elnökválasztások második helyezettjét. Vele egy koscsiban utazott Vu Hong Khanh, volt államfő, a választások másik polgári jelöltje, akit félórával később szabadonbocsátottak a rendőrség épületéből. Truong Dinh Dzu a nemzetgyűlés ülésére igyekezett, ahol a százötvenhat tagú testület a választások eredményeit vitatja meg.

Véget ért a szovjet hadgyakorlat

● **Moszkva (TASZSZ)**
Véget ért az Ukrajna és Belorussia területén megtartott „Dnyep” szovjet hadgyakorlat. A hadgyakorlatot Grecsko marsall, honvédelmi miniszter vezette.

A fegyveres erők alakulatai és a fegyvernemek személyi állománya a hadgyakorlat során magasfokú harcképességéről, a támadásban bátorságról és határozottságról, a védelemben kitartásról és energiáról tett kiemelkedő nyilatkozatokat. A tisztek és táborszereplők nagy hozzáértéssel szervezték meg és bonyolították le a modern harcokat.

Novikov szovjet miniszterelnök-helyettes Miskolcon

I. T. Novikov, a Szovjetunió Minisztertanácsának elnökhelyettese, a Minisztertanács mellett működő Építési Állami Bizottság elnöke, az öt kísérő szakemberekkel együtt, dr. Perényi Imre építésügyi és városfejlesztési miniszterhelyettes kíséretében pénteken Miskolcra érkezett.

A vendégeket dr. Bodnár Ferenc, a Borsod megyei pártbizottság első titkára, dr. Ladányi József, a megyei tanács vb elnökhelyettese, valamint Miskolc város tanácsának vezetői fogadták.

A szovjet vendégek látogatást tettek Miskolc város tanácsánál, ahol dr. Bodnár Ferenc és dr. Ladányi József tájékoztatták őket Borsod megye és Miskolc város helyzetéről. Ezt követően megtekintették az alsószolcái betonelemgyárat és a szomszédságában szovjet segítséggel épülő házgyárat.

Ünnepségek a fegyveres erők napján

Tegnap, pénteken tovább folytatódott Szegeden a fegyveres erők napja alkalmából rendezett ünnepségek. A Csongrád megyei rendőrfőkapitányság délután, a kapitányság művelődési termében rendeztek ünnepséget, amelyen résztvett dr. Kovács Lajos, az MSZMP Csongrád megyei bizottságának osztályvezetője, G. A. Pomazan gárdaezredes, az ideiglenesen hazánkban tartózkodó szovjet alakulat képviselőjében, valamint a magyar fegyveres testületek számos képviselője.

Dr. Vincze Zoltán rendőrezredes üdvözlő szavai után dr. Oskó Lajos rendőrnagy, a Csongrád megyei BM szervek pártbizottságának titkára mondott ünnepi beszédet. Ezután dr. Kelemen Miklós rendőrezredes, a Csongrád megyei rendőrfőkapitányság vezetője kiemeltetéseket nyújtott át. A Haza Szolgálatáért Erdemérem arany fokozatát kapta dr. Kovács Lajos alezredes,

a Szeged városi és járási rendőrkapitányság vezetője. A kitüntetés ezüst fokozatából részesült Kiss Sándor rendőrszádos. A Közbiztonsági Erem arany fokozatát kapta Elek Imre őrnagy és Papp Imre alhadnagy, ezüst fokozatot Szemerédi József főtörzserőrmester, bronz fokozatot pedig Komlósi Lajos szakaszvezető. Többen kaptak 20, 15 és 10 éves helytállásukért Szolgálati Erdeméremet.

Hasonló ünnepség volt ugyancsak tegnap a Szeged városi és járási rendőrkapitányságon is, ahol Tóth László őrnagy, a BM szervek városi és járási pártbizottságának titkára mondott ünnepi beszédet.

A munkásörsgég megyei parancsnokságán is tegnap rendeztek ünnepséget, amelyen jelen voltak az ideiglenesen hazánkban tartózkodó szovjet katonák képviselői: A. A. Zsaporozsec és A. S. Bajczov őrnagy. Ott volt Török László, a Csongrád megyei párt-végrehajtóbizottság tagja, a megyei tanács vb elnöke, Agoston József, a megyei párt-végrehajtóbizottság tagja, a pártbizottság osztályvezetője és a társ fegyveres alakulatok képviselői.

Mákos Istvánnak, a munkásörsgég megyei parancsnokának üdvözlő szavai után Huszka Márton megyei parancsnokhelyettes felolvasta a népköztársaság honvédelmi és belügyminiszterének, továbbá a munkásörsgég országos parancsnokának, az ünnepi alkalomra kiadott közös parancsát. Ezután az országos parancsnokság nevében Agoston József és Mákos István átadták a Haza Szolgálatáért Erdemérem arany fokozatát Zsigai Pálnak, Csongrád város munkásör-parancsnokának, az ezüst fokozatot Fekete László szegedi munkásör századparancsnok-helyettesnek; a fegyverbarátság elmélyítéséért és a munkásörsgéggel való együttműködésért a Munkásör Emlékjelvényt Szabó Jánosnénak, a makói járási pártbizottság osztályvezetőjének, dr. Vincze Zoltán megyei rendőrfőkapitány-helyettesnek, dr. Kovács Lajosnak, a szegedi járási és városi rendőrkapitányság vezetőjének, Párkányi István csongrádi iskolaigazgatónak, Nagy Józsefnek, a derekegyházi állami gazdaság párttitkárnak, Főrizs Aladár honvéderőrnagyának, Tóth Ferenc határozatszadosnak, dr. Hrabovszki Mihály karhatalmi százados orvosnak és Szoboszlai László karhatalmi alhadnagynak.

A kitüntetetteket a megyei pártbizottság és a végrehajtóbizottság nevében Agoston József köszöntötte. A honvédelmi miniszter Honvédelmi Erdeméremmel tüntette ki a Szegedi Ruhagyár dolgozóit közül a polgári védelem érdekében 15 éven át végzett kiemelkedő tevékenységéért Baktai Pálnét, 10 évi tevékenységéért Pokreacz Andrásnéét, Zsarkó Gáborét, Molnár Istvánt, Balla Istvánt és Kojáda Mihályt. A kitüntetéseket tegnap Abraham István gyárigazgató ünnepélyes keretek között adta át.

Siklós János:

A Furka hágó alatt

5 A karmester keze

Nem messze Arbontól, a tanyai parasztház formázó villával szemben megállunk. Néztük a műútról a terebélyes lombosodó fák alá húzódtott ablakokat. Három-négy esztendeje halt meg a gazdája: Fricsay Ferenc, az egykori szegedi karmester. Egészen homályosan, kusza emlékfoszlányokat bogozok: a Fricsay nevet először sok évvel ezelőtt anyámtól hallottam. Ő emlegette, hogy „Fricsay karmester úr is a vendégek között volt.” A szegedi liberális baloldal szellemi foglalkozási személyiségének vacsorás összejöveteleiről van szó; a harmincas évek közepén, lakásokon kerültek gyakori megrendezésre ezek a vendégségek.

Itt most világhírű karmestereként tartják számon, aki bedirigálta nevét Liszt, Bach, Mozart tolmácsolásával a halhatatlanságba. Fricsay Ferenc vezényletével készült felvételek, hanglemezek a világ minden táján megtalálhatók. A klasszikus zene művészi tolmácsolásában elért sikereit emelték magasra a szegedi művész hírért, nevéért.

Szegeden nagy tekintélyre tett szert azáltal, hogy operát teremtett, mint a katonazenekar dirigense — bár azoknak az időknek az operaelőadásai nem mérhetők össze a malakkal semmilyen szempontból sem.

A liberális baloldal nagy szellemi egyéniségei elismerték kitűnő képességeit, tisztelték, de ez vajmi kevés volt a személyes boldoguláshoz. Különösen nehéz helyzetbe került a német megszállás után, életének mentése kötötte le idejét és erejét.

A felszabadulás után került az operaházhoz, s 1946 nyarán még egyszer visszajött Szegedre nagy szabadtéri hangversenyt vezényelni. Később meghívták Salzburgba: Gottfried Einem Danton operáját vezényelte. A nemzetközi muzsikusi közvélemény ezen a színpadon figyelt fel Fricsayra. Különböző ajánlatokat kapott, szerződést kötött vele a nyugat-berlini Opera, majd a nyugatnémet gramofon társaság kitűnő ajánlatokat tett, hogy felvételeket, hanglemezeket készítsen és ezt fantasztikus példányszámban forgalmazza. Ez a sok ajánlat megszárdította a karmestert.

1947-ben itthagyta Magyarországot. A müncheni opera főzeneigazgatóiaként gyakran felkérték Svéd Sándort, Simándi Józsefet. Majd később Svédországban telepedett le.

Nem tudom elképzelni, hogyan és milyen eszközökkel hódította meg Svédot, de azt hálála után is tanasztaltuk a vele ismeretségekben levőktől — zenéhez is értő emberekét —, hogy hírneve vitathatatlan. Olyan alázatosan és tiszteltudóan beszélnek róla, mintha ez az ember a zeneiért közzévaló méltóságos karmesteri pályájával büvölne. Igaz, hogy ebben a pályafutásban szerepet játszott később más-

dik felesége, az a gazdag svéd nő, aki lanszírozta, anyagilag elősegítette e tehetséges muzsikusi életútját előtornyosuló pénzügyi akadályok okos elrendezését.

Az országát szelén álltőhelyben mindjárt szóba került hazát elhagyó eljárásának valamiféle minősítése is. Talán szigorúbban ítélkeztünk, mint szokás: mert a hazát elhagyni a felszabadulás után... nehezen megbocsátható bűn. Hiszen a felszabadult haza mentette meg az életét! Ha Hitler hordát nem veti ki a szovjet hadsereg, ma a világon senki sem tudna Fricsay Ferencről. Nem lehet azzal védekezni, hogy hozzá mostoha volt a haza, mert hiszen lehetnek szép, kiegyensúlyozott útjai és árnyékos, zivataros útjai is a hazának. De sohasem szabad csak az egyéni érdekek szempontjából vizsgálni a haza pályáját. „Aldjon vagy verjen sors keze — itt élnek s halnak kell” — mindaddig szent gondolat és életlépéseket vezérlő motívum, amíg megvan a haza, a nemzet. Talán Ady Endrénél sokaknál több oka lett volna elfutni abból a „házából”, amely őt „kiütálta”, s amelyben saít fajtáját keserű elragadtatással ködövé cigánynak titulálta, és a türelmes pórnépet Isten korbácsával verette. Még több okon léphette volna át a határt, soha vissza nem térvő szándékkal József Attila, aki vérső életét a tusájában a vonat kerekét alatt fejezte be szörnyű kínokkal terhes pályáját e hazában. Nemesak kímázható egyéniségek bírnak ilyen meghatározó, nagy erővel a haza oldalán... Naevon sok százezer és milliónyi névtelen, rangtalan, magát szépen kifejezni nem tudó ember él, cselekszik és gondolkodik úgy, hogy a haza az övé és azt sohasem lehet végképp elhagyni.

A mostani hazát pedig megbocsáthatatlannal nagy bűn itthagyni. Pedig gyakran úgy ítélkeznek ezekben a dolgokban, hogy „sajnálatos esetnek minősül, de hát mit tehetünk?” A sajnálatos szó a hazát elhagyóval szemben „megértés”, érthetetlen belenyugvás kifejezője. Nagy hatással van egy-egy emberre környezet, munkája, családjá, egyéb személyes életkörülményeinek alakulása. Ma is történhet nagyon sok baj és igazságtalanság, sőt gonoszság is egy-egy emberrel szemben, megkereshetik az életét erősen véletlenül... De ebből nem következhet az, hogy háttal fordítsuk a hazának.

Fricsayról ezek a tényezők nem láthatóak szemünkön, hiszen a lemosványok révén álló emberként indult Budapestről. Megszécsézték a világot lehetőségeik, Sztálin, sovány karrierűrt, sikereket manapság is feláldozták a hazát. Csak azt nehéz megérteni, milyen siker az, és milyen karrier, amely a mai haza elhagyása árán valószínűleg? Milyen lelki és önrzeti állapotot hordoz magában az, akinek „ott a hazája, ahol az egyéni karrierje?” Szerintem ezek a típusok azok, akik nehéz helyzetben elfutnak a szocia-

lista hazától, fényes helyzetben viszont tele szájjal hirdetik hovatartozásukat. Ezek a típusok egy túl lencsért eladják elsőszülöttségi jogukat, lelki üdvösségüket... A világsikerért a hazájukat és a családjukat is.

Ilyen keményen feddő gondolatokat persze Krisztian asszony előtt nem mertem elmondani. Ő ugyanis muzsikusi lélek és Fricsay Ferencben földre szállt istent látott, sőt az a meggyőződése, hogy „minden magyar csodálatos”, olyan zseni, mint a Fricsay. Nem volt szívem kiköszölni ebből a meggyőződéséből, bár igaz, hogy nálunk sok-sok tehetséges, okos ember él, akiket környezetük talán nem vesz észre (vagy nem is akar észrevenni), de azért itt sem terem minden bokorban egy-egy zseni.

Sajátosan értelmezett szó ez esetben Krisztian asszony részéről a wunderbar, mert az én szemlésem munkám váltotta ki: jól megfőztem bográcsban a krumpli tarhonyát, hagymáppaprikás ízelet adtam ennek az alföldi ételnek. S lám csak ezáltal én is csodálatos lettem, a féle magyar tarhonyás krumpli fűző zseni. Na és talán azért a keserű humorért kaptam az elismerést, amely életet erő megváltó, hogy túlságosan belekeveredtem a világ keserűségébe. Komolyabb életbuktatókon és sorscsapásokon az embert gyakran paraszt humorzéke segít át. „Csodálatos” minőségemben hogyan mertem volna elmondani mindazt, amit ilyen nyersen fogalmaztam a mai haza elhagyóiról? Csak igen-igen óvatosan céloztam ezekre a gondolatokra, és inkább a szocialista viszonyok egészséges vonásait ecseteltem erőteljesebben e muzsikusi lelkű asszony előtt.

Utólag kiderült, hogy helyesen jártam el, zserencsem is lett ezzel a tapintatos magatartással. Krisztian asszony elmesélte, hogy tanulmány készült most Fricsay Ferenc kezéről. A dirigens pálcát forgató kezéről. Anatómiai alapokból indul ki a szerző. A karmester kezét valaki megmintázta annyira élethűen és tökéletesen, hogy az izmok, erek irány-mozgása is jól érzékelhető. A tanulmány írója a kéz anatómiájának megírásával kimutatja a dirigens értelmi, érzelmi világát, muzsikusi egyéniségét és általános emberi jellemvonásának lényegesebb motívumait.

Azon tündötem először, ki írhatja ezt a könyvet? Vagy egy dilettáns, olyan műkedvelő, akinek édesmindedű mit ír, vagy olyan polihisztor, aki ért az anatómiához, lélektanhoz, etikához, zenéhez és még sok-sok egyéb tudományhoz. Csak azt nem tudtam eldönteni, hogy van-e manapság — a tudományok és szerteágazó, bonyolult világában — olyan ember, aki képes arra, hogy alaposan megértse e tudományokat. Hinni nem mertem, kétkeltem meg nem akartam.

Majd meglátjuk — gondoltam magamban — és továbbindultunk országjáró útunkon. Felvilágot még az is, hogy vajon ez a szerző mit írhat a hazáról, a haza elhagyásáról, amikor ő csak egy világhírű dirigens ismer... akinek talán sohasem látta az igazi hazáját. Annyit mindenesetre feljegyeztem, hogy érdekes mozzanat volt ez — érdemes lesz foglalkozni vele majd odahaza.